

BAIXEN LA QUALITAT DEL TREBALL I LA TAXA DE PROTECCIÓ DE LES PERSONES ATURADES

*El número 14 de **Panorama Sociolaboral GADESO (PSG)** conté la lectura comentada* dels estudis i informes sobre el mercat laboral publicats des del 14 d'octubre de 2013 (data de tancament del N° 13) fins a la finalització de la recollida d'informes per fer aquest (19 de novembre de 2013). A l'hora de seleccionar els informes posam atenció especial als que fan referència al mercat laboral de les Illes Balears, però sense menystenir els d'àmbit estatal, europeu i mundial.*

Des de la Fundació Gadeso insistim en la diferència entre una certa recuperació d'algunes magnituds macroeconòmiques i una superació de la crisi social. És una constant històrica que les entrades a les crisis econòmiques i socials es produeixen de sobte, mentre que les sortides són lentes. La diferència de la situació actual és que se'n sortirà amb menys drets socials, amb unes classes mitjanes i mitjanes baixes empobrides. Sembla que el procés cap a una societat dual és el camí de sortida que ens presenten com l'única i, a més a més positiva. No hi podem estar d'acord. Una societat dual, amb un mercat laboral de molt mala qualitat no pot ser l'horitzó de la societat de les Illes Balears.

*Un cop més, una vegada comentats els diversos informes inclosos en el **PSG**, plantejam les conclusions i propostes que la Fundació Gadeso considera més rellevants. Podem avançar la més destacada: **Les polítiques de reformes del mercat laboral i d'austeritat pressupostària fan que els indicadors de qualitat del treball no milloren en allò substancial i es deteriori la taxa de protecció a la població aturada.** Tot el contrari al que no fa massa temps es presentava com el model més productiu: el de la "flexiseguretat", és a dir, aquella elaboració europea que implicava un equilibri entre flexibilitat i seguretat en les relacions laborals.*

**Clicant sobre els enllaços (en blau i subratllats) accedireu als distints estudis i informes*

1.- ELS INFORMES DE CONJUNTURA DE 2013

El més important dels informes d'aquest apartat és, sens dubte, la revista de novembre de [Conjuntura econòmica de les Illes Balears](#) que elabora el Govern de les Illes Balears. Com és habitual en aquests tipus d'informes, es manté el discurs oficial amb afirmacions, com ara, que *“les bones xifres de la temporada turística han permès seguir mostrant uns resultats positius del mercat de treball de les Illes Balears”*. Es considera que amb un creixement en el segon trimestre de 2013 de tres dècimes respecte del mateix trimestre del 2012, les Illes Balears són la comunitat autònoma que presenta una major fortalesa, fet que es fa palès en l'evolució del mercat de treball.

Certament és una anàlisi excessivament esbiaixat i que, excepte els registres administratius amb poc rigor estadístic, no pren en consideració altres fenòmens com el de la immigració dels mercats de treball espanyols. Aquesta immigració es produeix, malgrat que les ofertes d'ocupació fora d'Espanya siguin escasses, tal com posa de manifest el treball de l'empresa d'intermediació laboral ADECCO titulat [Oferta de Empleo en el Extranjero](#).

Tanmateix, el més interessant d'aquesta publicació és la monografia dedicada a l'actualització dels resultats de l'any 2011 de l'**Índex de Qualitat en el Treball (IQT)**. Els quatre escenaris (base, tradicional, intermedi i innovador) milloren l'any 2011 en relació al 2010 (Vegeu taula 48). Val a dir, però, que seguim lluny de recuperar les posposicions de 2006 i que les dimensions que empitjoren són les de relacions laborals; accés i participació en el mercat de treball; i la de qualificació, habilitats i aprenentatge. És a dir, empitjorem en igualtat i en resoldre el problema estructural de la qualificació del nostre capital humà. Prenent en consideració que l'IQT no reflecteix la millora o l'empitjorament dels indicadors sinó que és una operació de comparació de les comunitats autònomes, hom podria dir que **altres CCAA han “balearitzat” el seu mercat laboral**.

Un altre document d'interès és el [Boletín Trimestral del Mercado de Trabajo. BTM](#) del tercer trimestre de 2013. Aquest document del SEPE (l'antic INEM) ens permet tenir una visió del conjunt de l'Estat Espanyol. Pel que fa a l'àmbit illenc paga la pena mencionar que la taxa de **contractació temporal acumulada en els nou mesos de l'any és del 91,65%**.

En tercer lloc hem de deixar constància d'un treball centrat a copsar el mercat laboral estiuenc, el número 23 de [Temes Socioeconòmics Gadeso](#), que es pot resumir amb el títol del mateix: “Un estiu laboral que no albira la sortida de la crisi”.

La resta d'informes són molt conjunturals i no obstant incorporen informacions que consideram de relleu. Així de l'[Informe ASEMBLEO sobre l'Enquesta de Població Activa \(EPA\) del IIIT](#) sembla d'especial interès que, arreu d'Espanya, la població estrangera perd 38.500 actius laborals en aquest trimestre, mentre els nacionals perden 12.500, o que els aturats que porten més d'un any cercant ocupació suposen un 58,5% sobre el total d'aturats, amb un augment d'un 13,9% respecte al mateix període de l'any anterior. **Migració i atur de llarga durada són dos fenòmens molt intensos en el mercat laboral illenc**. Finalitzam fent referència a una informació que proporciona la publicació [Apunts del mercat de treball de CCOO](#) del mes de

setembre d'enguany: **La davallada quinquennal d'afiliacions a la seguretat social de persones estrangeres és del -13,8%.**

2.- INFORMES MONOGRÀFICS

Entre els documents monogràfics cal destacar el de la *Fundación 1 de Mayo* titulat: [Tasa de protección por paro según Comunidad Autónoma, sexo y edad](#), un important informe que, amb dades de l'Enquesta de Població Activa del 3er trimestre de 2013, il·lustra una de les nafres del mercat laboral actual: La baixada de la protecció social a les persones aturades.

Pel que fa a Balears (pàgina 10) la taxa de protecció d'atur calculada és del 26,4% (un -2,6% que el trimestre anterior). És a dir, en ple estiu gairebé 3 de cada 4 persones aturades no cobrava cap prestació de desocupació.

Una segona monografia és l'[Estudi d'opinió sobre el mercat laboral 2013](#) d'Infojobs. En aquesta ocasió s'han centrat en copsar l'opinió d'empreses i treballadors sobre un fenomen a l'alça: el de la contractació per projectes i el creixement del nombre de *freelances*. Mentre augmenta el nombre de persones que treballen en aquesta modalitat de relació laboral externalitzada, la seva facturació va a la baixa: un símptoma de "proletarització" i de substitució del treball per compte aliena amb treball per compte propi.

Acabam l'apartat de monografies amb el [DBM \(Datos Básicos de Movilidad\)](#) del tercer trimestre de 2013. Balears encara té un saldo favorable d'entrades de 6.805 persones (6.622 en el sector serveis).

3.- INFORMES SECTORIALS

L'únic informe sectorial d'aquest PSG és el [Barómetro de la Rentabilidad y Empleo de los Destinos Turísticos Españoles. Verano de 2013](#). La informació més rellevant és que les empreses hoteleres en general, i les balears, en particular, són les que, amb un augment de la rendibilitat, han tingut una millor temporada turística. Palma ocupa el segon lloc, després de Barcelona, amb els millors resultats de la temporada: un creixement dels ingressos per habitació disponible del 8,7%, que no es correspon amb un augment d'ocupació (que baixa un 0,7%). A Calvià, Sant Llorenç des Cardassar, Alcúdia, Sant Josep de sa Talaia i Ciutadella de Menorca els ingressos per habitació disponible creixen un 8,7%, 7,2%, 8,4%, 13,7% i 13,3% respectivament, mentre que l'ocupació augmenta molt més modestament: 4,3%, 4%, 5%, 2,5% i 5,8% en cadascun dels casos.

4.- PERSPECTIVES

Els lectors i les lectores de **PSG** saben que ens interessa molt la literatura sobre perspectives de futur del mercat laboral en general i, molt particularment, de l'illenc. Malauradament per aquest número únicament hem localitzat l'informe que cada any el SEPE (antic INEM) publica sobre els perfils dels llocs de treballs sol·licitats per les empreses. Pel que fa a Balears el volum titulat [Los perfiles de la Oferta de Empleo 2013](#) permet deixar palès un augment de la demanda de perfils professionals amb qualificacions professionals especialitzades i requeriments acadèmics elevats.

5.- INFORME RECOMANAT

A PSG solem acabar suggerint la lectura d'un informe d'àmbit estatal, europeu o internacional que tingui relació directa o indirecta amb el món laboral i que, per les raons que siguin, no s'ha inclòs en els apartats anteriors de la publicació. En aquesta ocasió recomanem el text de Fernando Valdés Dal-Ré i Jesús Lahera Forteza titulat [La flexiseguridad laboral en España](#) que va publicar la Fundación Alternativas l'any 2010. Després del radical desequilibri que s'ha imposat en els darrers anys en el mercat laboral, creiem que és imprescindible recordar que hi ha altres propostes possibles.

6.- CONCLUSIONS I OPINIÓ DE LA FUNDACIÓ GADESO

→ Amb la recopilació d'informacions i anàlisis d'aquest número de ***Panorama Sociolaboral GADESO*** podem afirmar que, **una vegada finalitzada la temporada turística de 2013, es confirmen les hipòtesis de creixement de les arribades de turistes i d'augment de rendibilitats empresarials sense creixements d'ocupació o, en tot cas, amb augment molt minsos.** Val a dir que aquest comportament en el sector turístic és bastant generalitzat al conjunt de sectors, tal com posa de manifest reiteradament el [Centre de Predicció Econòmica \(CEPREDE\)](#).

→ Tot indica que les poques millores quantitatives del mercat laboral illenc i els retrocessos en qualitat, dibuixen un escenari de baix consum i, per tant, d'un dèbil creixement que repercutirà en una major dificultat per a la reducció dels dèficits públics.

→ Els recents informes incorporen alguns indicis nous d'externalització de les plantilles laborals. En aquest sentit el treball en projectes i els *freelances* són noves tendències a l'alça d'organització en les relacions laborals en la crisi.

→ En tot cas, creiem que no es pot menystenir que s'albiren alguns problemes que requereixen solucions el més aviat possible:

- L'empitjorament dels Índexs de Qualitat en el Treball en aspectes estructurals, com ara, la qualificació del capital humà, ens indica que si no hi ha canvis en les polítiques públiques i privades en aquesta matèria el model econòmic de Balears tindrà problemes en el mig i llarg termini. Seria una catàstrofe social sortir de la crisi amb uns efectius laborals amb menys qualificació i amb trajectòries laborals extraordinàriament precàries.

- La tendència a la baixa de la taxa de protecció de les prestacions de desocupació (i de la seva quantia) ens indica que el procés de devaluació social no ha acabat. Caldria repensar la política de prestacions socials per mantenir uns mínims de cohesió social i de capacitat de consum.